

Jacobskruiskruid blijft gevaar

De biodiversiteit in Nederland wordt al jaren ondersteund. Dit levert mooie plaatjes op van onder andere bloemrijke bermen. Maar sommige planten, zoals Jacobskruiskruid, zijn giftig voor vee.

EVERTJAN VELDMAN, Dierenartspraktijk Zuidwest-Drenthe

Jacobskruiskruid is een inheemse plant die voornamelijk groeit op schrale, open zandgronden. De plant heeft een mooie gele kleur en is een echte insectentrekker. Dit zijn beide redenen geweest voor bijvoorbeeld Rijkswaterstaat om het te gebruiken in zaadmengsels voor bermen. Voor zover bekend is van het actief en op grote schaal zaaien van Jacobskruiskruid geen sprake meer.

Gelukkig maar, want de plant bevat alkaloiden en is daardoor giftig. Bij opname van de plant of het aanraken ervan worden de alkaloiden omgezet in giftige pyrrolen in het lichaam van alle zoogdieren (ook in de mens). Afhankelijk van de manier, duur en hoeveelheid van de blootstelling kunnen er talrijke acute of chronische verschijnselen optreden. Het gaat voornamelijk om verschijnselen die te maken hebben met afwij-

kingen aan de leverfunctie, maar de stof kan bij langdurige blootstelling ook kankerwekkend zijn. Vanwege de bittere smaak zullen dieren de plant niet graag vreten (tenzij er onvoldoende ander voedsel is), maar de plant verliest zijn bittere smaak na conservering (hooien of inkuilen). Het gevaar voor dieren ligt dus voornamelijk in deze hoek. Niet alle dieren zijn even gevoelig voor de gifstoffen van de plant, zo kunnen schapen en geiten er beter tegen dan bijvoorbeeld runderen en paarden.

Beheer

Jacobskruiskruid groeit het liefst op arme zandgrond die matig of niet bemest wordt. Het vestigt zich minder goed op grond die

bedekkend beteeld wordt zoals graszodes. De plant verspreidt zich door de bloei en zaadvorming. Ongeveer 60 procent van de zaden strijkt binnen 5 meter van de plant neer, maar de andere 40 procent kan tot 50 meter ver terechtkomen. De plant is meerjarig en alleen handmatig structureel te verwijderen (met wortel en al). De plant is alleen gevoelig voor breedwerkende bestrijdingsmiddelen. Het maaien van de plant zal hem sneller doen groeien, maar tijdig maaien voorkomt wel dat de plant in bloei raakt en zaad kan vormen.

Wegens financiële bezuinigingen en om milieuredenen is de frequentie van het maaien van bermen door Rijkswaterstaat echter teruggebracht tot eenmaal per jaar. Daarnaast is er geen specifieke aanpak voor gebieden waar de plant veel voorkomt en zich kan verspreiden van bermen naar gebieden waar we de plant liever niet zien. Daardoor komt de plant vaker voor in de bermen van Nederlandse wegen. De provincie Groningen heeft in 2005 een convenant afgesloten met alle gemeenten, natuurorganisaties en veehouders om het verspreiden van Jacobskruiskruid naar ongewenste gebieden te voorkomen.

Natuurgrond

Het giftige Jacobskruiskruid zal zich, gezien de voorkeur van de plant, niet snel

Vergiftiging voorkomen

Om vergiftiging van dieren door Jacobskruiskruid te voorkomen, kunt u met de volgende punten rekening houden:

- Inspecteer voer zorgvuldig om ervoor te zorgen dat besmet voer niet wordt gevoerd. Controleer ook, voor het hooien, weides op de aanwezigheid van Jacobskruiskruid.
- Schapen en geiten zijn 10 tot 15 keer minder vatbaar dan runderen en paarden, maar kunnen vergiftigd raken als de inname erg hoog is. Zolang de plantdichtheid niet erg hoog is, kunnen schapen en geiten soms nuttig zijn om Jacobskruiskruid in weiden te beheersen.
- Voorkom overbegrazing van weides waar Jacobskruiskruid in voorkomt en zorg dat er altijd alternatief voer beschikbaar is.

Bron: GD

Een ander probleem zijn de natuurgronden die beheerd worden door natuurorganisaties. Van oudsher werden natuurgebieden extensief begrast door vee van agrariërs. Het mes sneed daarbij aan twee kanten: het vee van de veehouder kon grazen en de natuurgebieden werden natuurlijk beheerd. De kentering in beleid van de natuurorganisaties heeft ertoe geleid dat het begrazen van vee in veel gevallen niet meer mag. De veehouder mag de percelen enkel nog maaien. Hierdoor worden deze gebieden ook aantrekkelijker voor

Bij extensiever beheer krijgt Jacobskruiskruid meer kans

vestigen op agrarische gronden. Maar de maatschappij vraagt veehouders wel om hun grond extensiever te gebruiken. Denk aan aangepast beheer van slootkanten voor meer biodiversiteit. Hiermee worden deze stukken grond ook aantrekkelijker voor giftige planten als Jacobskruiskruid. Eenmaal gevestigd in deze beheerstukken kunnen ze slecht teruggedrongen worden wegens de (goedbedoelde) beperkende maatregelen die gelden voor de gronden.

Jacobskruiskruid. Wees dus extra oplettend bij het gebruik van deze gronden. En kijk ook naar de naastgelegen percelen. Als u zich zorgen maakt over Jacobskruiskruid in het land van de burens, bespreek dat dan met hen. ☞

Jacobskruiskruid.
FOTO: GEESJE ROTGERS